การประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

Needs Assessment and Guidelines for Administrators Academic Leadership Development in Digital Era Under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1

ชัยณรงค์ มีบุญ[1] ดร.วีรวัฒน์ คำแสนพันธ์[2] รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร[3]
Chainarong Meeboon[1] Dr. Weerawat Khamsaenphan[2] Assoc. Prof. Dr. Chaiya Pawabutra [3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และ 0.97 ตามลำดับ และแบบสัมภาณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร แต่ละด้านมีลำดับที่แตกต่างกัน เรียงอันดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ การสร้างบรรยากาศ และวัฒนธรรมดิจิทัลในโรงเรียน

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น แนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[1]Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

[2,3]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2,3]Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล์: ชัยณรงค์ มีบุญ, chainarong.meeboonn@gmail.com

รับเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2569 แก้ไข แก้ไข 5 มีนาคม 2569 ตอบรับ 9 มีนาคม 2569

($PNI_{modified}$ = 0.482) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและวางแผน ($PNI_{modified}$ = 0.475) การกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี ($PNI_{modified}$ = 0.472) การพัฒนาหลักสูตรและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{modified}$ = 0.464) การนิเทศการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด ($PNI_{modified}$ = 0.444)

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมดิจิทัลในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียน 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ หรือแพลตฟอร์มการจัดการโรงเรียนเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ 3) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ของการศึกษาและเทคโนโลยี สร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดพันธกิจและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่สามารถวัดผลได้ มีการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้เป็นของทุกคน ไม่ใช่เฉพาะผู้บริหาร แต่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องมีส่วน

ABSTRACT

This research aims to study the current and desirable conditions. Assessment of Essential Needs and Guidelines for Academic Leadership Development in the Digital Era of Executives Affiliated to the Nakhon Phanom Primary Education Area Office, District 1, the sample used in the research was school administrators. Head of Academic Division and Teachers affiliated to the Nakhon Phanom Primary Education Area Office, District 1 for the 2025 academic year, a total of 348 people. Affiliated to the Nakhon Phanom Primary Education Area Office, District 1, by the current and desirable conditions of the questionnaire on academic leadership in the digital era. The confidence values were 0.98 and 0.97 respectively. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. One – Way ANOVA analysis and calculation of the level of need using the Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)

The results showed that

1. Current condition is generally moderate, and desirable condition is generally at the highest level.

2. The current state of academic leadership in the digital era of administrators. Head of Academic Division and Teachers Classified by Status of Position The overall nature of the course was statistically significant at the .01 level and the overall experience was not different.

3. Desirable conditions of academic leadership in the digital era of administrators. The overall difference was statistically significant at the level of 0.01, classified by the nature of the course offering, the overall difference was statistically significant at the level of 0.05, and the overall experience was not different.

4. The Essential Needs of Academic Leadership in the Digital Age of Executives Each side has a different sequence. In descending order, the needs were created in a digital environment and culture in schools ($PNI_{modified}$ = 0.482), the use of technology in management and planning ($PNI_{modified}$ = 0.475), the formulation of digital vision and communication using technology ($PNI_{modified}$ = 0.472), curriculum development and learning innovation ($PNI_{modified}$ = 0.464), and the smart education supervision using technology ($PNI_{modified}$ = 0.444).

5. Guidelines for developing the academic leadership of school administrators in the digital era, summarized from expert interviews, are as follows: 1) Regarding the creation of a digital atmosphere and culture

within the school, administrators should establish a clear vision for utilizing digital technology to enhance instruction and school management. 2) Regarding the use of technology for management and planning, administrators should employ management information systems or school management platforms to gather and analyze data. 3) Regarding the formulation of a digital vision and technology – enabled communication: administrators must analyze the current state and future trends of education and technology to craft a clear vision that emphasizes learner quality, 21st –century skills, and lifelong learning. School administrators must define measurable strategic missions and goals and communicate the vision so that it becomes a shared commitment – not just for administrators, but one involving teachers, students, parents, and the community.

Keywords: Needs Assessment, Development Approach Academic, Leadership in the Digital Age of the executive

ภูมิหลัง

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและพัฒนาตนเองอยู่เป็นประจำ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) มุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นประเทศที่สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า ง)

ยุคดิจิทัล คือช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านที่โลกเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งส่งผลให้การเชื่อมโยงระหว่างผู้คนในโลกไซเบอร์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไร้พรมแดนและไร้ข้อจำกัด นอกจากนี้ อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางใหม่ของระเบียบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม และโครงสร้างทางสังคมทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกมิติ ภายใต้บริบทดังกล่าว “ยุคดิจิทัล” จึงสะท้อนถึงโลกยุคใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ซึ่งการจัดการความรู้ด้วยเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการปรับตัวและขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคสมัยและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศในทุกด้านโดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งถือเป็นรากฐานในการพัฒนาคุณภาพประชากรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559, หน้า 7 – 9)

การบริหารจัดการการศึกษาในยุคดิจิทัลไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการใช้งานเครื่องมือเทคโนโลยีในการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ จึงต้องมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์การ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติ

ได้อย่างเป็นผลสำเร็จตามขั้นตอน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่ต้องปรับเปลี่ยนทิศทางวิธีการคิดและการบริหารจัดการแบบใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง มีความพยายามในการวางแผนกลยุทธ์อย่างสมบูรณ์ที่ครอบคลุมภารกิจและขอบข่ายทั้งหมดของสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารได้แสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ที่สามารถโน้มน้าวจิตใจ จูงใจ หรือชี้นำให้ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้เข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการศึกษา รวมทั้งเป็นการรวมพลังและประสานความสัมพันธ์กันเพื่อให้งานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ไชยา ภาวะบุตร, 2565, หน้า 90)

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการที่สำคัญในการวางแผนพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นจริง โดยข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะสะท้อนถึงบริบทขององค์กรและเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดแนวทางพัฒนาองค์กรให้ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริง การประเมินดังกล่าวยังช่วยในการป้องกันการสูญเสียทรัพยากรและกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้มีความชัดเจน โดยมั่นใจได้ว่าวัตถุประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการขององค์กร การประเมินความต้องการจำเป็นจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนด การดำเนินงานที่สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะช่วยให้การพัฒนาองค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระยะยาว (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558, หน้า 29) สอดคล้องกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารมีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี 2) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและวางแผน 3) การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมดิจิทัลในโรงเรียน 4) การพัฒนาหลักสูตรและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 5) การนิเทศการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด นอกจากนี้การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลยังคงเป็นประเด็นที่ท้าทายและจำเป็นต้องมีแนวทางที่ชัดเจน โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทย ซึ่งความพร้อมด้านทรัพยากร เทคโนโลยี และทักษะของผู้บริหารยังมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ สถานศึกษาจำนวนไม่น้อยยังขาดความชัดเจนในแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผู้นำให้สามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ผ่านแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 – 2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2567) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ด้วยการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการและการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลการขับเคลื่อนการพัฒนาดังกล่าวให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งการยกระดับสมรรถนะวิชาชีพของครูและการบริหารจัดการเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับพลวัตทางการศึกษาและบริบทของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในท้องถิ่นที่มีความหลากหลายทางสังคมและเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นท้าทายที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล เช่น การลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีในพื้นที่ชนบท ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัล รวมถึงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาส จะนำไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1, 2567, หน้า 16 – 17)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ซึ่งนับเป็นภารกิจหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะในบริบทของโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สอดคล้องกับยุคสมัย สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้มีความสามารถในการปรับตัว ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อวิเคราะห์ระดับความต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ และนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนเป็นกรอบในการกำหนดนโยบาย หรือแนวทางการอบรมพัฒนาวิชาชีพสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและระบบการศึกษาโดยรวมในระดับพื้นที่และระดับประเทศ

คำถามของการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนเป็นอย่างไร

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน

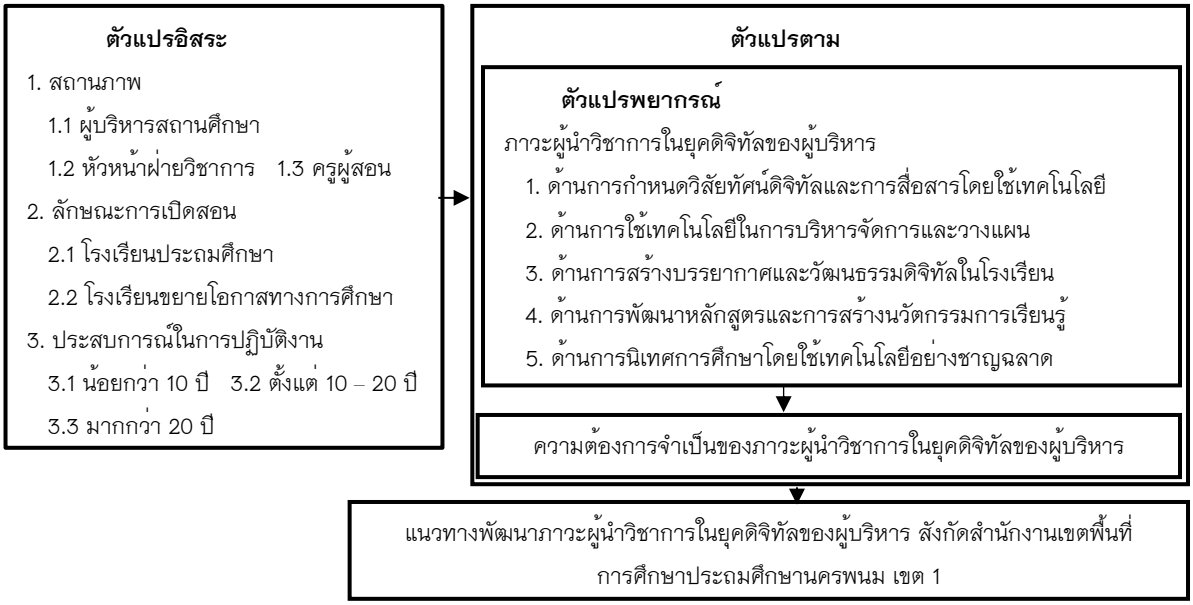
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน

4. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างตัวแปรดังปรากฏสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 2,098 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 248 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการจำนวน 248 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,602 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2568 และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 87 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 87 คน และครูผู้สอน จำนวน 174 คน จาก 87 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร จำนวน 5 ด้าน มีค่าความเชื่อมั่นสภาพปัจจุบันของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร เท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นสภาพที่พึงประสงค์ของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร เท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient) และใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: $PNI_{modified}$)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนิเทศการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด การพัฒนาหลักสูตรและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและวางแผน การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมดิจิทัลในโรงเรียน

2. สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี การพัฒนาหลักสูตรและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและวางแผน การนิเทศการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมดิจิทัลในโรงเรียน

3. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร 1สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 แต่ละด้านมีลำดับที่แตกต่างกัน เรียงอันดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้แก่ การสร้างบรรยากาศ และวัฒนธรรมดิจิทัลในโรงเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.482) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและวางแผน ($PNI_{modified}$ = 0.475) การกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี ($PNI_{modified}$ = 0.472)

การพัฒนาหลักสูตรและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{modified}$ = 0.464) การนิเทศการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด ($PNI_{modified}$ = 0.444)

6. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 สรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญดังนี้ 1) ด้านการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมดิจิทัลในโรงเรียน ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทุกคนมีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้จากกันและกันเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้ครูและนักเรียนเชื่อมั่นว่าดิจิทัลคือโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและวางแผน ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ หรือแพลตฟอร์มการจัดการโรงเรียนเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องมือสำหรับการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นไม่ว่าจะอยู่ที่ใด 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนสำหรับการจัดหา จัดสรร และบำรุงรักษาทรัพยากรดิจิทัลในโรงเรียน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อความปลอดภัยไซเบอร์ในโรงเรียน 6) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บุคลากรเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงและไม่กลัวที่จะทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการทำงาน 3) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของการศึกษาและเทคโนโลยี สร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดพันธกิจและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่สามารถวัดผลได้ มีการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้เป็นของทุกคน ไม่ใช่เฉพาะผู้บริหาร แต่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องมีส่วนร่วม 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และการบริหารจัดการในโรงเรียน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกฝ่าย 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างช่องทางการสื่อสารสองทางที่เปิดกว้างและเข้าถึงได้ง่าย

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารบางส่วนยังขาดความเชี่ยวชาญเชิงลึกในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนงานวิชาการทำให้การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ด้านดิจิทัลไม่ชัดเจนและต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องรับผิดชอบภาระงานหลายด้าน ทำให้ไม่สามารถมุ่งเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ โรงเรียนบางแห่งยังมีข้อจำกัดด้านอุปกรณ์เครือข่าย

อินเทอร์เน็ต และสื่อเทคโนโลยี ส่งผลให้การบริหารจัดการและการเรียนการสอนไม่สามารถใช้ดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ แม้ว่าผู้บริหารจะสนับสนุนให้ครูใช้สื่อดิจิทัล แต่ครูบางส่วนยังขาดทักษะการออกแบบนวัตกรรมหรือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาได้เต็มที่ การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อเชื่อมโยงกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่เป็นระบบ ส่งผลให้การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ต่อเนื่อง จึงทำให้สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มณีรัตน์ สุดเต้ (2563, หน้า 97 – 109) ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่ชัดเจนสามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมาย การพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายดิจิทัลระดับชาติและความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีความรู้และทักษะด้านดิจิทัล สามารถเลือกใช้เครื่องมือเทคโนโลยีและแพลตฟอร์ม ออนไลน์เพื่อการบริหารจัดการและการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครู สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการสอน และใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือยกระดับคุณภาพผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพผ่านระบบดิจิทัลทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน จึงทำให้สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริ ศิริภิรมย์ และอาคม อึ่งพวง (2566, หน้า 81 – 90) ได้ทำการวิจัย เรื่องความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

3. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แต่ละกลุ่มบุคลากรมีบทบาท หน้าที่ และมุมมองที่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารเชิงกลยุทธ์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการมุ่งเน้นการจัดหลักสูตรและการขับเคลื่อนงานวิชาการ ส่วนครูผู้สอนสะท้อนประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติการเรียนการสอน ทำให้มุมมองต่อภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลมีความ อีกทั้งระบบการทำงานภายในโรงเรียนยังเอื้อให้ทุกคนต้องใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอจึงทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารมีแนวโน้มสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธนาพร ศรีหานาม สายันต์ บุญใบ และผกาพรรณ วะนานาม (2568, หน้า 22 – 31) ได้ทำการวิจัยความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน

4. สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรมีบทบาท หน้าที่ และมุมมองที่ไม่เหมือนกัน ผู้บริหารสถานศึกษามักให้ความสำคัญกับการกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการวางกลยุทธ์เชิงนโยบาย ขณะที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการมุ่งเน้นการจัดการหลักสูตรและการพัฒนาการเรียนการสอน ส่วนครูผู้สอนจะสะท้อนความต้องการเชิงปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ทำให้สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลถูกมองจากมิติที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธนาพร ศรีหานาม สายันต์ บุญใบ และผกาพรรณ วะนานาม (2568, หน้า 22 – 31) ได้ทำการวิจัยความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน

5. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร แต่ละด้านมีลำดับที่แตกต่างกัน เรียงอันดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้แก่การสร้างบรรยากาศ และวัฒนธรรมดิจิทัลในโรงเรียน การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและวางแผน การกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี การพัฒนาหลักสูตรและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญของการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมดิจิทัลเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะเอื้อให้การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาประสบความสำเร็จ หากไม่มีสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่สนับสนุน แม้จะมีเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยก็อาจไม่เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ การบริหารจัดการและการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญรองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิริ ศิริภิรมย์ และอาคม อึ่งพวง (2566, หน้า 81 – 90) ได้ทำการวิจัย เรื่องความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เรียงตามลำดับจากมาก ไปน้อย ดังนี้ 1) การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและ เป้าหมายของโรงเรียน และการนิเทศการสอน 3) การเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางแสดงว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีช่องว่างหรือประเด็นที่ต้องพัฒนาอีกมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลและพยายามปรับตัวเข้ากับยุคดิจิทัลแต่ยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำพาสถานศึกษาก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพด้านดิจิทัลให้ดียิ่งขึ้น

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามประสงค์ให้ผู้บริหารมีความพร้อมและมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลดีต่อสถานศึกษาที่จะมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับยุคดิจิทัลได้อย่างรวดเร็ว สถานศึกษาสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น ๆ หรือภาคเอกชนได้อย่างกว้างขวาง ผ่านช่องทางออนไลน์ สถานศึกษาจะมีความพร้อมในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

2.2 ควรวิจัยและเปรียบเทียบผลภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร ระหว่างสถานศึกษาสังกัดรัฐบาลและเอกชน โดยใช้แนวคิดที่ยึดตามความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2559). *Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน.* กรุงเทพฯ: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา.

ไชยา ภาวะบุตร. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา.* สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ธนาพร ศรีหานาม และสายันต์ บุญใบ. (2568). ความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 13*(50), 22 – 32.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

มณีรัตน์ สุดเต้, หยกแก้ว กมลวรเดช และมานี แสงหิรัญ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7*(8), 344 – 362.

ศิริ ศิริภิรมย์ และ อาคม อึ่งพวง. (2567). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 6*(3), 383 – 396.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. (2567). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 – 2570 (ปรับปรุง พ.ศ. 2567).* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพฯ. บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.